

Forældre-barn relationen

Temarapport og årsrapport

Skoleåret 2016-2017

Anette Johansen
11.01.2018

Introduktion

- Rapporten handler om forældre-barn samspillet betydning for børn og unges sundhed og udvikling belyst ved hjælp af sundhedsplejerskers journaler.
- Relationen mellem børn og forældre har stor betydning for barnets udvikling og trivsel. Et problematisk forældre-barn samspil kan påvirke barnets udvikling og give barnet kognitive og følelsesmæssige problemer samt adfærds- og relationsproblemer.
- Forældre-barn relationen er således et centralt tema i sundhedsplejens arbejde og sundhedsplejersken spiller en vigtig rolle i opsporingen og vejledningen af familier med problematiske forældre-barn relationer.
- I hovedrapportens introduktion finder I en opsamling af litteraturen på området og en gennemgang af prædiktorer for relationsvanskeligheder.

Rapportens formål

Rapportens overordnede mål er at belyse forekomsten af børn med en problematisk forældre-barn relation i en dansk kontekst og analysere relationernes langvarige betydning for barnets mentale, psykiske og sociale sundhed.

Rapporten har fem konkrete formålene:

- 1) at beskrive forekomsten af bemærkninger til forældre-barn relationen ved indskoling, herunder udviklingen over tid og variationen mellem kommuner.
- 2) at undersøge hvorvidt bemærkninger til forældre-barn relationen ved indskoling er relateret til sociodemografiske faktorer.
- 3) at undersøge hvorvidt bemærkninger til forældre-barn relationen ved indskoling er relateret til bemærkninger til barnets trivsel og forhold til jævnaldrende ved indskoling.
- 4) at analysere om bemærkninger til forældre-barn kontakt og samspil i første leveår prædikerer dårlig trivsel og relationsproblemer ved indskoling.
- 5) at analysere om bemærkninger til forældre-barn relationen ved indskoling prædikerer mistrivsel, dårlig mental sundhed og risikoadfærd ved udskoling.

Datamateriale

- 7.379 børn indskolingsundersøgt i skoleåret 2016/17
- 4.755 elever udskolingsundersøgt i skoleåret 2016/17
- Fjorten kommuner indgår i rapporten: Albertslund, **Allerød**, Ballerup, Brøndby, Dragør, Gentofte, Glostrup, Herlev, Hvidovre*, Høje-Taastrup, Køge, Roskilde, Rødovre og Tårnby & **Vejle**

* Indgår kun med indskolingsbørn

Allerød & Vejle indgår for første gang med skolebørn

Hvordan måles forældre-barn relationen

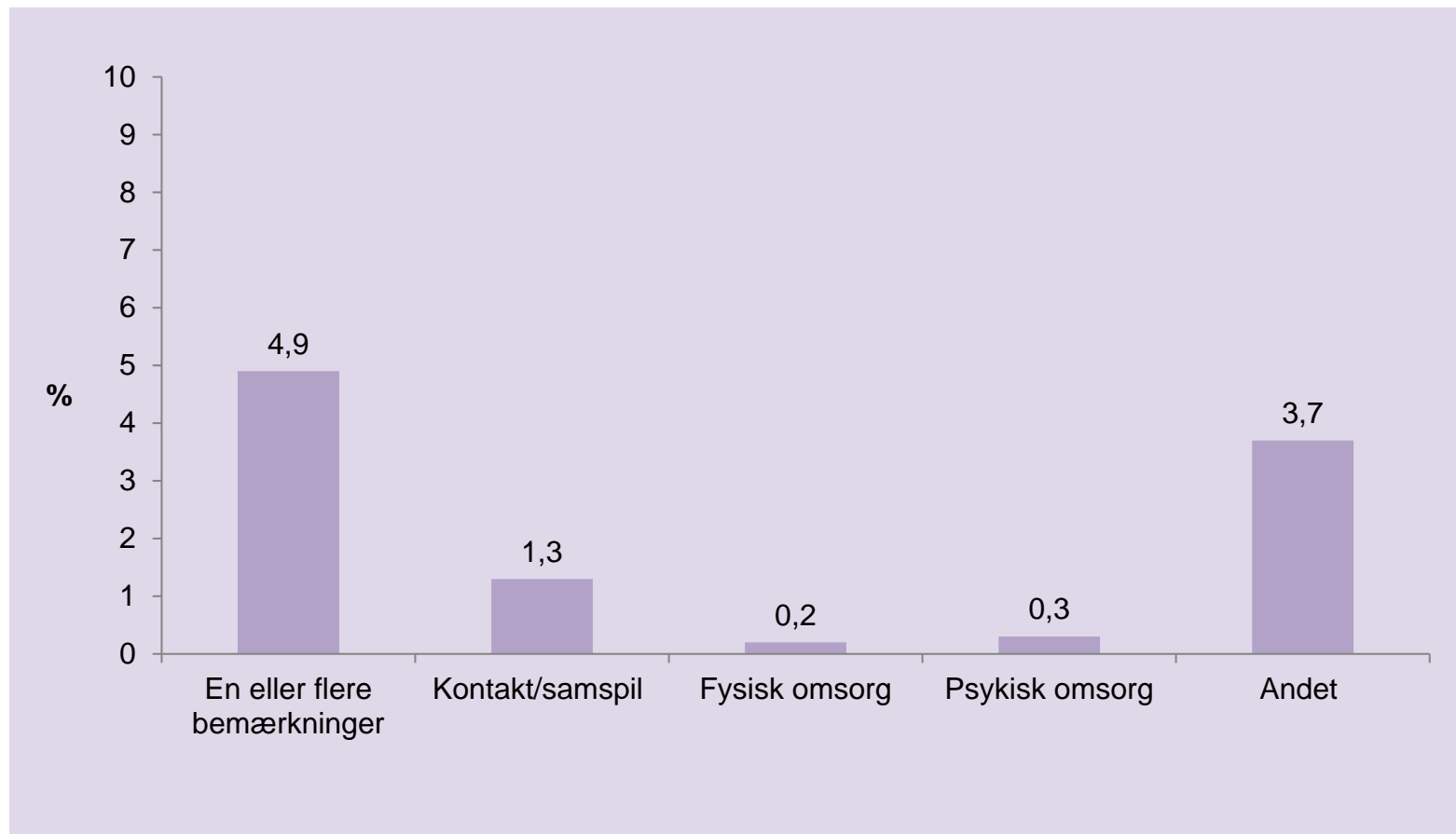
Forældre-barn relation i indskolingsjournalen

Ved indskolingsundersøgelsen registrerer sundhedsplejersken relationen mellem barnet og forældrene. En bemærkning til forældre-barn relationen kan betyde, at forældrene ikke reagerer hensigtsmæssigt på barnets signaler, at barnet ikke er veltilpasset, er snavset eller iklædt tøj, der ikke er tilpasset årstiden eller at der er andre bemærkninger til forældre-barn relationen.

Forældre-barn kontakt og samspil i spædbørnsjournalen

Ved hvert af de fire hjemmebesøg i barnets første leveår registreres det, hvorvidt der er en bemærkning til forældre-barn kontakt og samspil. En bemærkning kan skyldes, at barnet ikke er veltilpasset og plejet, at påklædningen ikke er hensigtsmæssig, at forældrene ikke kender og forstår barnets signaler og behov (fx behov for kontakt og ro) eller, at samspillet mellem forældre og barn ikke er positivt.

Forekomsten af børn med bemærkning til forældre-barn relation ved indskoling

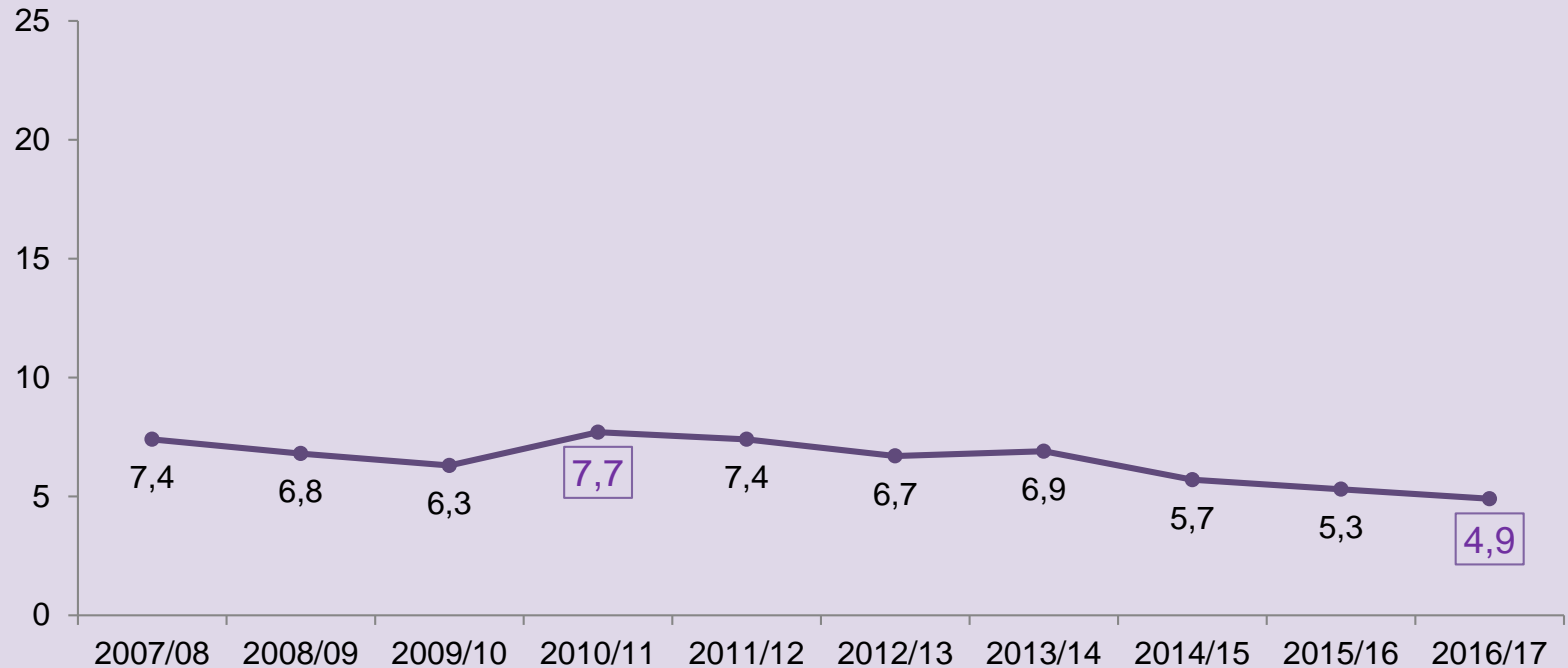

0,4 % af børnene har mere end én bemærkning

Andel af børn med mindst én bemærkning til forældre-barn relation ved indskoling opdelt på kommune

Andel af børn med mindst én bemærkning til forældre-barn relation ved indskoling

Lav andel af missing data

- Af de 7.379 børn, der er blevet indskolingsundersøgt i skoleåret 2017/16 har sundhedsplejersken registeret oplysninger om forældre-barn relationen for 6.728 børn.
- Ud af de 651 børn, der mangler oplysninger om forældre-barn relationen ved indskoling havde 565 børn ingen forældre med til undersøgelsen.
- Kun for 86 børn, der havde forældre med til samtalen, er der ikke registret oplysninger om forældre-barn relationen ved indskoling.
- Andelen af missing data er således reelt set 1,1 %

Sociodemografiske faktorer

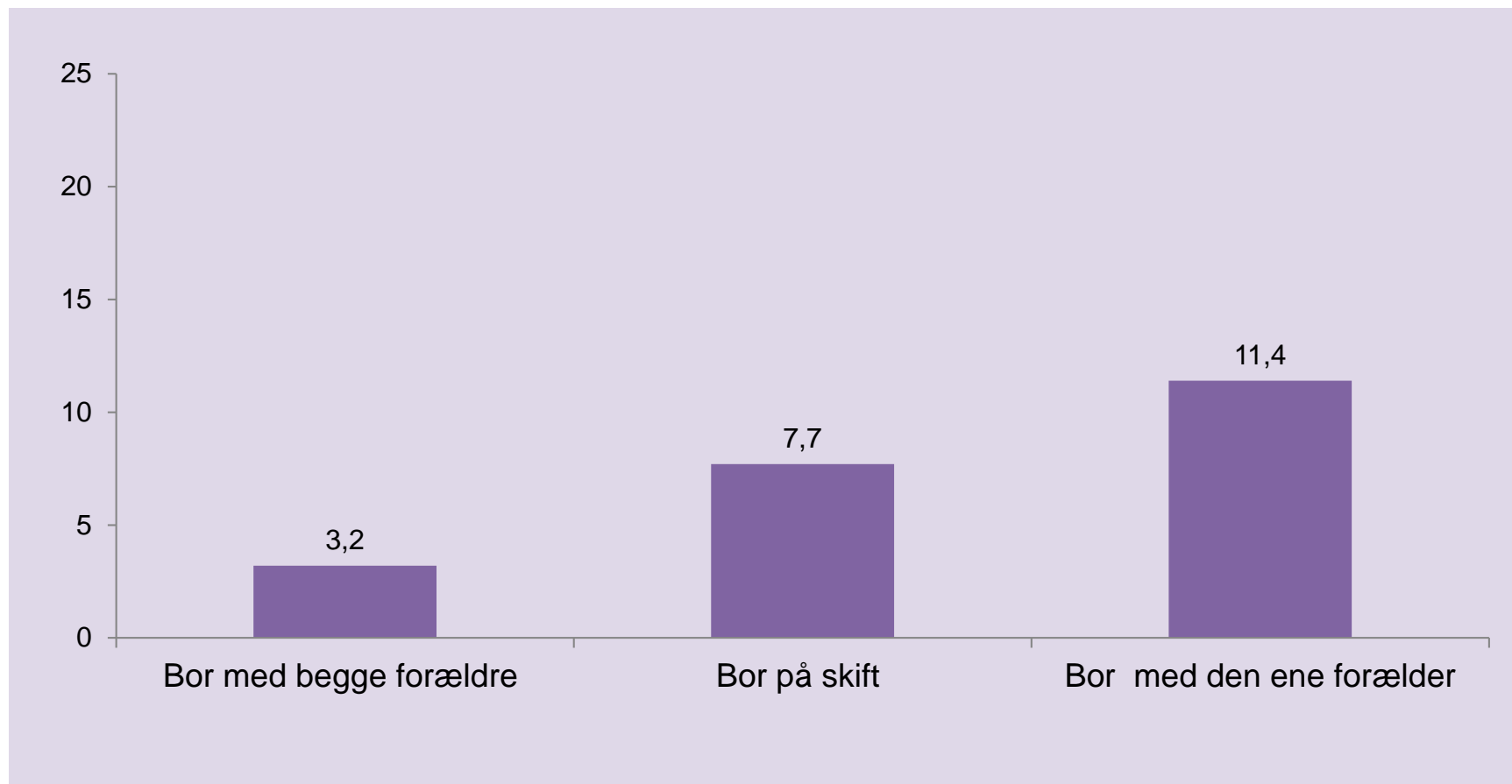
Undersøge hvorvidt bemærkninger til forældre-barn relationen ved indskoling er relateret til sociodemografiske faktorer.

Vi finder, at risikoen for at få mindst én bemærkning til forældre-barn relationen ved indskoling er størst for børn,

- der kun bor med den ene forælder
- hvis forældre er indvandrere eller efterkommere
- hvis forældre ikke er i arbejde eller under uddannelse.

Andel af børn med mindst én bemærkning til forældre-barn relation efter om de bor med begge forældre

Trivsel ved indskoling

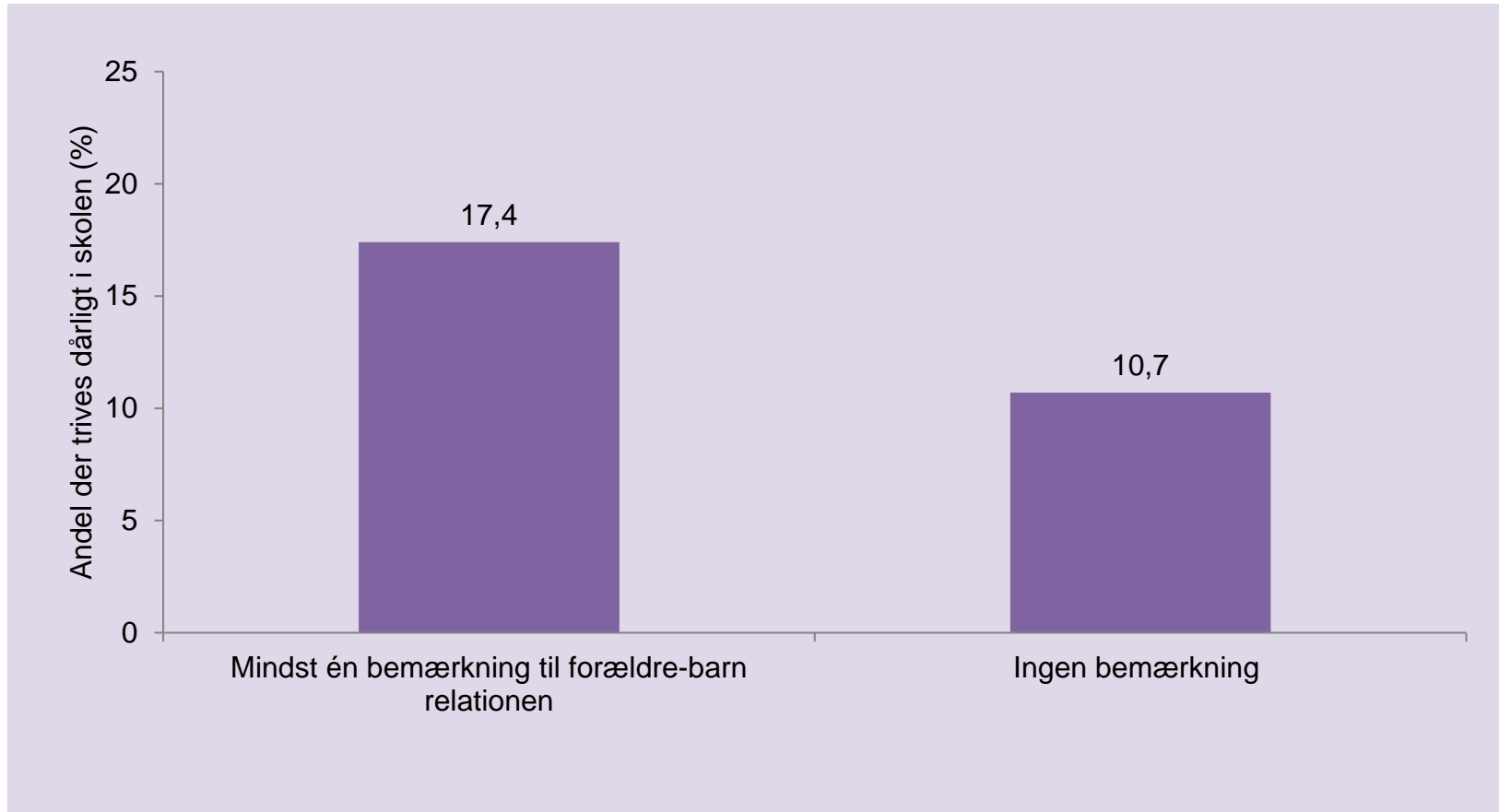
Undersøge hvorvidt bemærkninger til forældre-barn relationen ved indskoling er relateret til bemærkninger til barnets trivsel og forhold til jævnaldrende ved indskoling.

I populationen finder vi at børn, der har mindst én bemærkning til forældre-barn relationen ved indskoling, har en øget risiko for

- ikke at trives generelt ved indskoling
- ikke at trives i skolen ved indskoling
- at have problemer i forhold til jævnaldrende ved indskoling.

Andel af børn med dårlig trivsel i skolen opdelt efter bemærkning til forældre-barn relation ved indskoling

OR=1,79 når der er justeret for forældres etniske herkomst, hvem barnet bor med og forældres erhvervssituation

Bemærkning til forældre-barn kontakt og samspil i første leveår og dets betydning for barnets trivsel ved indskoling

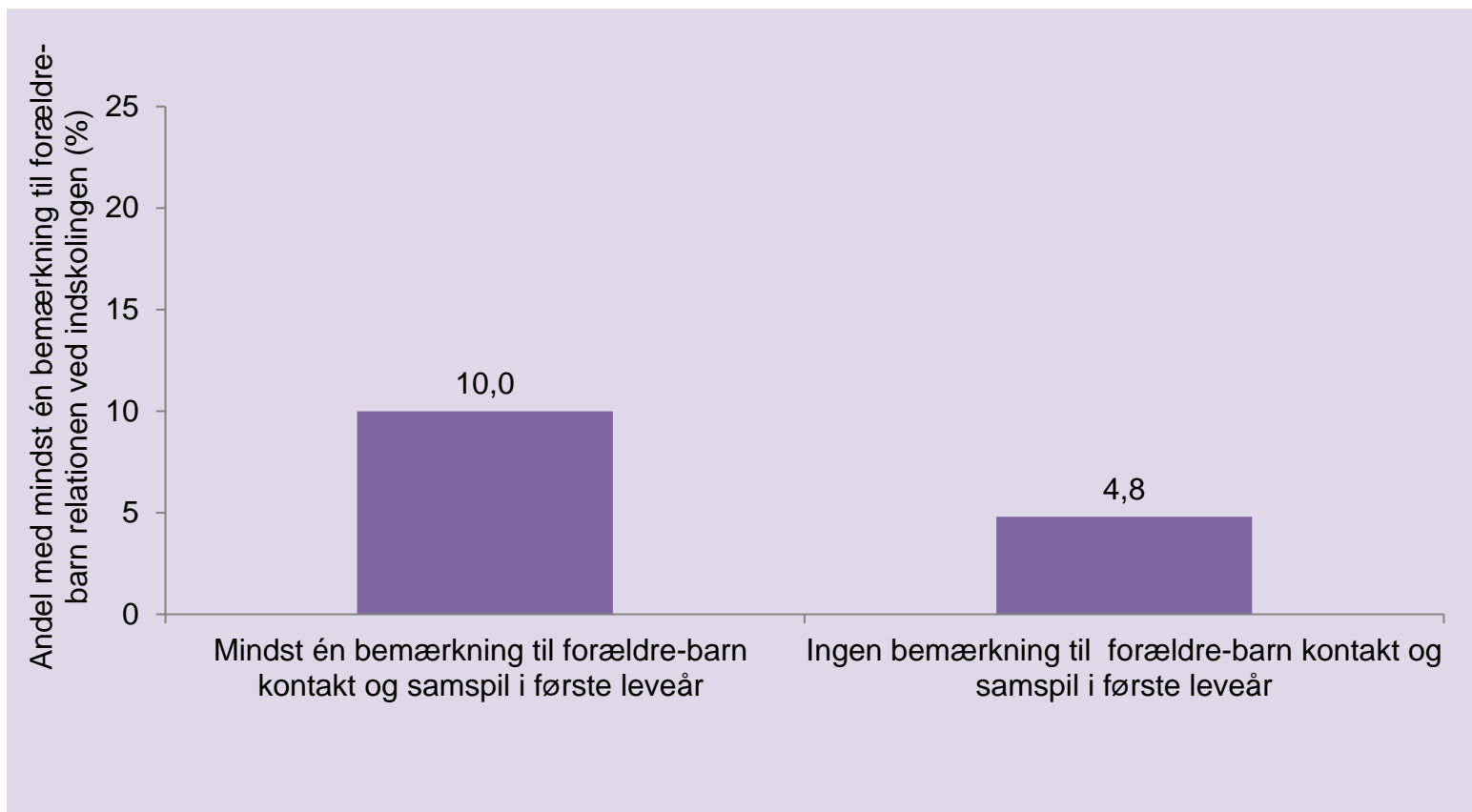
Analysere om bemærkninger til forældre-barn kontakt og samspil i første leveår prædikterer dårlig trivsel og relationsproblemer ved indskoling.

Vi finder at børn, der har mindst én bemærkning til forældre-barn kontakt og samspil i første leveår, har en øget risiko for

- at få mindst én bemærkning til forældre-barn relationen ved indskoling
- at trives dårligere i skolen ved indskoling

Andel af børn med mindst én bemærkning til forældre-barn relation ved indskoling opdelt efter mindst én bemærkning til forældre-barn kontakt og samspil i første leveår

OR=1,78 når der er justeret for forældres etniske herkomst, hvem barnet bor med og forældres erhvervssituation

Andel af børn med problemer i forhold til jævnaldrende ved indskoling opdelt efter mindst én bemærkning til forældre-barn kontakt og samspil i første leveår

OR=1,51 når der er justeret for forældres etniske herkomst, hvem barnet bor med og forældres erhvervssituation

Udskolingselever

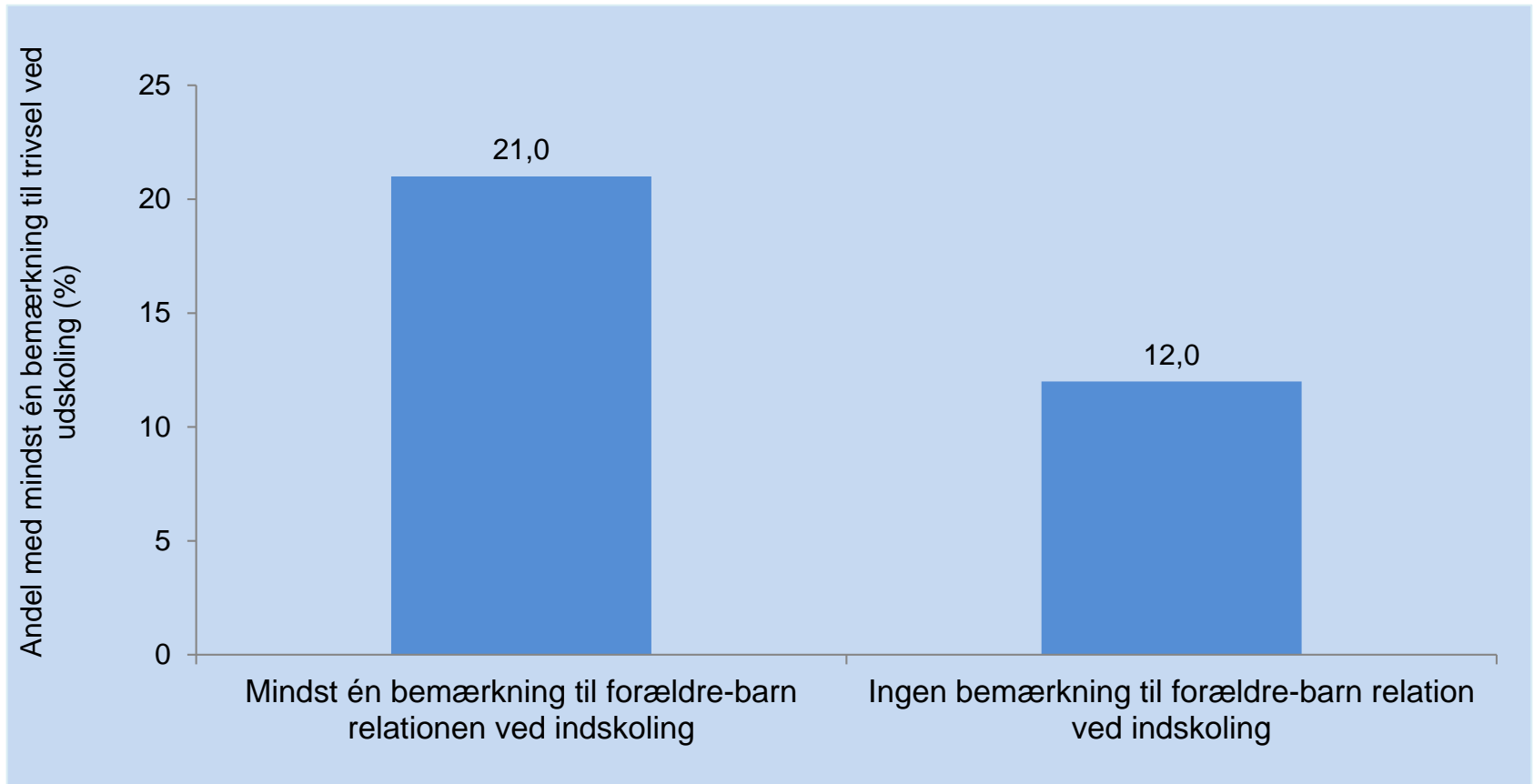
Analysere om bemærkninger til forældre-barn relationen ved indskolingens prædikterer mistrivsel, dårlig mental sundhed og risikoadfærd ved udskolingens.

Analyserne viser at elever, der har mindst én bemærkning til forældre-barn relationen ved indskolingens, har en øget risiko for at have

- en bemærkning til deres generelle trivsel ved udskolingens
- en bemærkning til deres relationer og netværk ved udskolingens
- en diagnosticeret psykisk sygdom ved udskolingens.

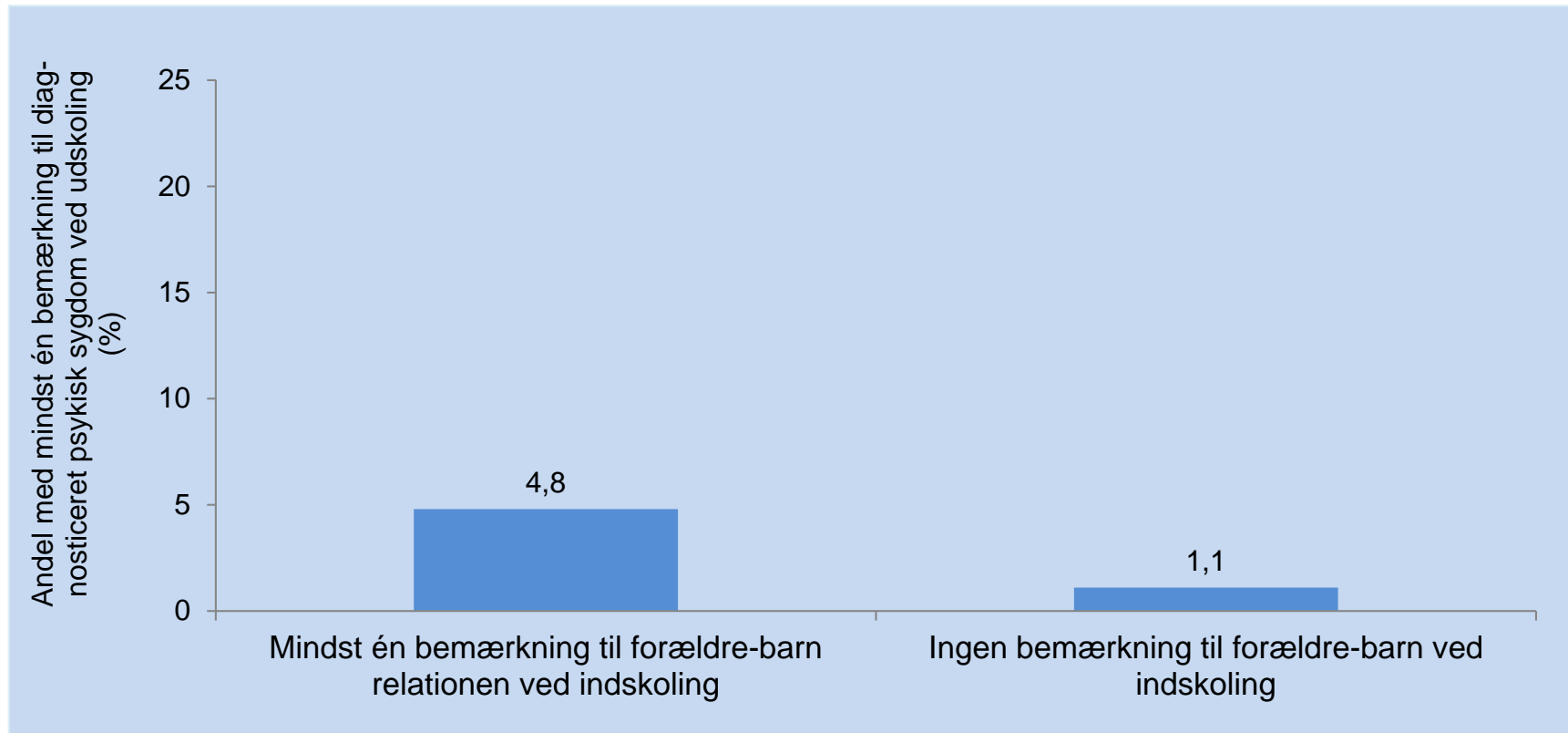

Andelen af elever, der har mindst én bemærkning til trivsel ved udskoling, opdelt efter om eleven havde mindst én bemærkning til forældre-barn relationen ved indskoling

OR=1,48 når der er justeret for forældres etniske herkomst, hvem barnet bor med og forældres erhvervssituation

Andelen af elever, der har mindst én bemærkning til diagnosticeret psykisk sygdom ved udskoling, opdelt efter om eleven havde mindst én bemærkning til forældre-barn relationen ved indskoling

OR=3,74 når der er justeret for forældres etniske herkomst, hvem barnet bor med og forældres erhvervssituation

Konklusion

- Forældrenes baggrund har stor betydning for risikoen for bemærkninger til forældre-barn relationen ved skolestart. Børn af indvandrere og efterkommere, børn, som ikke bor med begge forældre, og børn, hvis forældre er uden tilknytning til arbejdsmarkedet, har tydeligt forhøjet risiko for bemærkninger til forældre-barn relationen.
- Resultaterne tyder på, at problematisk forældre-barn relation i de første leveår kan være en stærk prædiktør for visse specifikke problemer senere i barndommen, men at det ikke er en almen risikofaktor for alle typer af trivselsproblemer.
- Langt de fleste børn med mindst én bemærkning til forældre-barn relationen i første leveår eller bemærkning til forældre-barn relationen ved indskoling får ikke problemer med trivsel og udvikling senere.

Perspektivering

- Overordnet viser rapporten, således at størstedelen af børnene trives godt, selvom de har eller har haft en eller flere bemærkninger til forældre-barn samspillet.
- At det forholder sig således kan muligvis være et resultat af, at der allerede er gjort meget for disse familier, og at sundhedsplejerskens indsatser har båret frugt således, at en bemærkning til forældre-barn relationen i første leveår ikke får lov at udvikle sig til for eksempel dårlig trivsel hos barnet senere i livet. Indsatser i daginstitutioner kan ligeledes have medvirket til at styrke forældre-barn relationen og afbøde skadevirkningerne af en problematisk forældre-barn relation.

Inspiration for praksis

- Det er vores håb, at rapporten vil give inspiration til sundhedsplejens praksis og det tværfaglige samarbejde.
- Rapporten understreger, at det er vigtigt
 - at sundhedsplejen fortsat har fokus på forholdet mellem barnet og forældrene
 - at sundhedsplejerskernes viden løbende opdateres
 - at praksis for observationer og registrering drøftes både internt i kommunen og i sundhedsplejerskekredse.
- Rapporten finder en række risikofaktorer for at få en bemærkning til forældre-barn relationen. Denne viden kan sundhedsplejersken inddrage i deres arbejde ved at have særligt fokus på børn med disse risikofaktorer.
- Sundhedsplejen opfordres til at drøfte og vurdere indsatser og tilbud i egen kommune i tæt samarbejde med daginstitutioner og andre faggrupper.

Tak

- Tak til Region Hovedstaden for deres økonomiske støtte til udvikling af udskolingsjournalen og finansiering af it-arbejdet.
- Tak til de sundhedsplejersker og ledende sundhedsplejersker, som har deltaget i arbejdet med at udvikle og afprøve udskolingsjournalen.

Rapporterne er frit tilgængelige på www.si-folkesundhed.dk under links/ Data Basen Børns Sundhed

Rapporten her offentliggøres dog først 17.01.2018